

B év

Testvéreim!

Köszöntelek Benneteket Mindenszentek és a Halottak napja hetében: *Béke legyen veletek!*

Két csavargó suhanc tévedt a temetőbe. A nagyobbik megállt egy sírkő előtt, melyre egy üveggel fedett *Krisztuskép* volt feltéve. Azt mondta a kisebbnek: Nem mered ugye megtenni, te gyáva vagy?! A kisebb elővette a csúzliját és remegő kézzel szétlőtte a képet. Várta, hogy mi történik... De nem történt semmi... A kis lakatosinas *Kassák Lajos* volt.

A mai evangéliumi történet címe: *Jézus és a Főparancs*.

Halottainkra emlékezve bűnbánattal és hálaadással énekeljünk Kyriét és Glóriát.

Imádkozzunk! Istenünk, Atyánk! Saját és Bokorbéli halottainkra emlékezünk ezekben a napokban. Kinek-kinek talán nem is egy, Bokrunknak száznál is több halottja van már. Bízva abban, hogy Mindannyian a Te asztalodnál ülnék ők a Te Jézusoddal együtt, Téged ünneplünk ennél az asztalnál, aki élsz és szeretsz örökkön örökké.

Evangélium Márk könyvéből (12, 28b-34.)

Ekkor odajárult hozzá az egyik írástudó, aki hallotta őket vitatkozni. Mivel látta, hogy jól megfelelt nekik, megkérdezte őt: „Melyik a legelső az összes parancs közül?” Jézus így felelt neki: „Az összes parancs közül a legelső ez: „Halld, Izrael! A mi Urunk, Istenünk az egyetlen Úr! Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből!” Ez az első parancsolat [MTörv 6,4-5]. A második hasonló ehhez: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” [Lev 19,18]. Ezeknél nincs nagyobb parancsolat.” Az írástudó ekkor azt mondta neki: „Jól van, Mester! Helyesen mondtad, hogy egy az Isten, és nincs más rajta kívül; és hogy őt szeretni teljes szívből és teljes értelemből és teljes lélekből és teljes erőből, a felebarátot pedig úgy szeretni, mint önmagunkat -- többet ér minden égő és egyéb áldozatnál.” Amikor Jézus látta, hogy milyen okosan felelt, azt mondta neki: „Nem vagy messze az Isten országától.” Ezután senki sem merte őt többé kérdezni.

A bevezetőmben említett történetet folytatva a kis Lajcsi, felnőve sokak számára nagy Kassák Lajos lett. Viharos életének önéletírásában többször visszatért a temetői Jézuskép szétlövésére... És többek között verset írt a tékozló fiúról, a harangszóról, és írásaiban maga is a pacifista nézetek szószólója lett...

És hogy kapcsolódik ez a mai evangéliumhoz, mely Jézusról és a főparancsról szól? Úgy, hogy azt írja a *Harangszóban*, hogy „én is emlékszem rá, mint egyszeri játszótársra, (mint) ti is csavargók és mesteremberek, kik hú követői vagytok valamennyien, a nincstelenségben, Útban és az Igazságban”.

0) Parancsok: Istenszeretet – Felebarátszeretet – Önszeretet

Azt mondhatja valaki, hogy a szeretetparancsot nem Jézus találta ki. De Ő maga is beismerte, idézte, hogy már az ószövetségi írásban világosan benne van: Istent szeretni kell, nem is akárhogyan, és szeretnünk kell felebarátainkat, úgy, mint magunkat.

Ő mindössze annyit tett, hogy a 613 törvény közül kettőt kiemelt és egymás mellé tett. Aztán az *új parancsban* összefoglalta az egészet úgy, hogy saját példájára hivatkozott, miként is kell megvalósítani azt az életünkben.

De most álljunk meg egy percre, és vegyük csak sorra ezeket az ószövetségi szövegeket.

1) Istenszeretet

Milyen *Istenről* beszél az Ószövetség? Egy skizofrén Istenről, aki irgalmas is és igazságosztó is. Mert ugye, ha valaki irgalmas, akkor nem lehet irgalmatlan. És ha irgalmatlan, akkor nem lehet irgalmas. Főleg, ha egy időtlen világban tartózkodik. Mi egyszer lehetünk irgalmasak, máskor meg irgalmatlanok. Persze. De az Isten nem ember és nem lehet sehoggy sem irgalmatlan.

Az Újszövetség Istene, Jézus Istene nem az Ószövetség Istene. Nem Jahve, hanem ABBA, a csak szeretni tudó ATYA, ahogy a szeretett tanítvány is leírta: „Szeretet az Isten”. (1Jn 4,16) „Isten a szeretet” (1Jn 4,8).

2) Felebarátszeretet

A másik parancs az *emberre* vonatkozik. Csakhogy az ószövetségi parancs nem akármilyen emberre vonatkozott. *Felebarát* csak a hívőtársat és a honfitársat jelentette. A többi ember mind pogány volt. Akiket vagy megtérítenek a törzsi isten vallására, vagy meggyilkoltak kisgyerekestül pl. honfoglaláskor, akár egész népeket. Mindezt Jahve parancsára tették.

Mit tett Jézus? Jézus átértelmezte az írástudók iskoláinak (Hillel, Sammai) magyarázatát a felebarátról, kiterjesztve azt minden népre és nemzetre: a pogány is felebarát! (Lásd: Irgalmas samaritánus Lk 10,25-37).

Ami pedig még ezt is felülmúlja: felebarát az ellenséged is! Vagyis a jézusi felebarátszeretet kiterjed még az *ellenségre* is: „*Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket!*” (Mt 5,44).

3) Önszeretet

Az ószövetségi felebaráti szeretetnek a fokmérője az „önszeretet” volt. Úgy szeresd a hitbeli és honfitársadat, mint önmagadat. Jézus ezt az „önmagadat” is pontosítja, és személyre szólóan konkretizálja: „*Mindazt, amit akartok, hogy cselekedjenek veletek az emberek, ti is tegyétek velük. Ez a törvény és próféták*” (Mt 7,12). Ez az „*arany szabály*”, mely igaz úgy is fogalmazva, hogy „*Amit nem akartok, hogy veletek cselekedjenek az emberek, ti se tegyétek velük!*”.

Tény, hogy ez az arany szabály is megtalálható más vallási és profán hírességeknél is (Konfucius, Platón, Seneca...). De az Ószövetségnek a Jézus általi teljes átértékeléshez ez is hozzátartozik.

4) Új parancs

Jézus az Ószövetség *Istenképét*, *felebarát-képét* és az *ember önképét* is radikálisan átértelmezte.

Ezen túl, utolsó vacsoráján saját *életpéldájára* hívja fel barátai figyelmét, mely a szeretet gyakorlati példájául szolgál közösségének: „*Szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket!*” Tudatosítja velük, hogy a szeretet nem valami langyos érzélem, hanem az önfeláldozó, önmagát is odaadni tudó tett: „*Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki odaadja életét barátaiért!*” (Jn 15,12-13).

--- *Testvéreim!* Semmi újdonságot nem mondtam nektek, csak Jézus igazi radikalitását és másságát próbáltam bemutatni, mely minden más vallási és profán képektől, elképzelésektől különbözik.

És még azt is hozzátenném, hogy lehet ezt a Jézusképet elvetni, vagy egy temetőben csúzlival vagy akár gépfegyverrel szétlőni, de ott kísért egy életen át, még egy kis csavargó fejében is.

Befejezésül hallgassuk meg *Kassák Lajos: Harangszó* c. versét, mely a halott Jézusról szól, aki ma is él és élte.

Kassák Lajos: Harangszó

Feltámadott, mondják a népek és Megsüvegelik,
Nevét a názáretinek, ki az ács fia volt
s megenyhült már a szél is s a rügyek kisarjadtak.

Kétezer éve látják őt a vének és a gyerekek
Amint hosszú, fehér ingecskéjében lépeget
S alszik a tengerre szállt halászok bárkájában.

Én is emlékszem rá, mint az egykori Játsszótársra
S ti is útszéli csavargók és mesteremberek
kik hű követői vagytok valamennyien
A nincstelenségben, az útban és az igazságban

Igen, igen, az Ő árnya és visszhangja vagyunk mi
s bár nem ízlelgetjük a húsvéti bárány húsát
mindennapi kenyérünkben s vizünkben dicsérik,
hogy vérünkéből való s meghalt értünk a kereszten.

*[Kovács László elmélkedése elhangzott 2024. november 3-án
a Bokorportán, online csatlakozási lehetőséggel.]*

